

ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ ФРЕБЕЛЬПЕДАГОГІКИ

У статті здійснено науковий аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури й наукових досліджень з проблеми професійної підготовки фахівців дошкільної галузі, з'ясовано основні педагогічні ідеї Ф. Фребеля та наведено авторські тлумачення дефініцій. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля - цілісний процес професійної підготовки, у результаті якого у студентів формується система спеціальних знань і вмінь, виробляється готовність до означеного виду діяльності. Фребельпедагогіка є цілісною системою навчання і виховання дітей дошкільного віку в контексті концептуальної моделі Ф. Фребеля. Процес впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля в дошкільному навчальному закладі розуміється як усвідомлення майбутніми вихователями алгоритму виконання діяльності через взаємопов'язану систему дій, що полягає в аналізі цілей, можливостей, виборі форм, методів та засобів навчання, що забезпечують досягнення високої ефективності професійної діяльності.

Ключові слова. фребельпедагогіка, система виховання дітей Фрідріха Фребеля, готовність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля.

Анисимова Е.Э. Терминологическое поле фребельпедагогика

В статье осуществлен научный анализ философской, психолого-педагогической литературы и научных исследований по проблеме профессиональной подготовки специалистов дошкольного образования, выяснены основные педагогические идеи Ф. Фребеля и приведены авторские толкования дефиниций. Подготовка будущих воспитателей дошкольных учебных заведений к внедрению педагогических идей Ф. Фребеля - целостный процесс профессиональной подготовки, в результате которого у студентов формируется система специальных знаний и умений, производится готовность к указанному виду деятельности. Фребельпедагогика является целостной системой обучения и воспитания детей дошкольного возраста в контексте концептуальной модели Ф. Фребеля. Процесс внедрения педагогических идей Ф. Фребеля в дошкольном учебном заведении понимается как осознание будущими воспитателями алгоритма выполнения деятельности через взаимосвязанную систему действий, заключающийся в анализе целей, возможностей, выборе форм, методов и средств обучения, обеспечивающих достижение высокой эффективности профессиональной деятельности.

Ключевые слова. фребельпедагогика, система воспитания детей Фридриха Фребеля, готовность будущих воспитателей дошкольных учебных заведений внедрения педагогических идей Ф. Фребеля.

Anisimova O.E. The terminological field of the frebel pedagogik

This article provides a scientific analysis of philosophical, psychological and educational literature and research on the issue of professional training of pre-school sector, founds the main pedagogical ideas of F. Froebel and the author's interpretation of definitions. The training of future teachers of pre-school educational institutions to introduce pedagogical ideas of F. Froebel - the whole process of training, which in result gives in students, a system of specialized knowledge and skills produced appointed preparedness activities. Frelpedahohika is an integrated system of training and education of preschool children in the context of the conceptual model of F. Froebel. The process of implementation of educational ideas of F. Froebel preschool institution is understood as awareness of future teachers of algorithm performance through a coherent system of action is to analyze the goals, capabilities, the choice of methods and means of teaching that achieve high performance professional activities.

Keywords. frelpedahohika system parenting Friedrich Froebel, the willingness of future teachers of pre-school education in the implementation of pedagogical ideas F.Frebelya.

Новий етап у процесі становлення системи дошкільного виховання в Україні пов'язаний із необхідністю розширення теоретико-методологічної бази вітчизняної дошкільної педагогіки, а також недостатньою розробкою й вивченням зарубіжного досвіду дошкільного виховання.

Для теорії і практики дошкільної освіти значущими є ідеї видатного педагога-реформатора, засновника дитячого садка Фрідріха Фребеля.

Видатні діячі дошкільного виховання (С. Русова, Н. Лубенець, К.Д. Ушинський, Є.М. Водовозова, А.С. Симонович, О.П. Усова та ін.) вивчали та аналізували педагогічну систему Ф. Фребеля, визначали її позитивні та негативні сторони, рекомендували використовувати його ідеї із врахуванням особливостей національного виховання та соціокультурних умов своєї країни.

Значний внесок у реалізацію ідей трансформування змісту дошкільної освіти здійснено сучасними науковцями: А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Артемовою, Т.Поніманською, Н. Лисенко.

Наукова інформація про педагогічні погляди Ф. Фребеля недостатньо представлена у сучасній вітчизняній педагогіці. Освітні ідеї німецького педагога щодо розвитку та виховання дитини дошкільного віку потребують систематизації та узагальнення [6, с. 2].

Аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури й наукових досліджень з даної проблеми дав змогу з'ясувати теоретико-методичні основи формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля, засвідчив недостатню розробленість педагогічної, методичної літератури стосовно використання фребельпедагогіки в освітньому процесі, а також відсутність необхідного термінологічного поля. Це спонукало нас до авторського тлумачення термінологічного поля фребельпедагогіки.

Метою статті є визначення та наукове обґрунтування змісту дефініції «підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля», уточнення поняття «фребельпедагогіка», «процес впровадження педагогічних ідей Ф.Фребеля», «готовність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля».

Педагогічна ідея є смисловим центром наукового дослідження або прогресивного досвіду та проявляється в узагальнених висновках і судженнях, що поєднують у собі як об'єктивне знання про наявну педагогічну проблему, так і суб'єктивну мету, спрямовану на її розв'язання.

Сутність процесу поширення педагогічних ідей полягає у тому, щоб взяти з відомих наукових досліджень найважливіші ідеї, висновки, положення, що акумулюють цільову спрямованість освітніх змін, та допомогти окремим педагогам і педагогічним колективам зрозуміти їх, усвідомити значущість для інноваційних перетворень, існуючої практики з метою її позитивного розвитку. У процесі засвоєння ідеї педагогом вона технологічно матеріалізується і набирає вигляду технології — результату її практичного використання. Тільки на основі зрозумілої, привабливої, особистісно важливої ідеї, педагог, спираючись на власний досвід, здатний самоудосконалюватись і створювати результативну технологію як процес усвідомленого конструювання і здійснення пізнавальної навчальної діяльності [5, с. 45].

Процес трансформування педагогічної ідеї педагогом у технологію можна подати у вигляді алгоритму:

- вибір ідеї, вивчення її джерела (концепція, освітня програма, педагогічна технологія, наукові рекомендації); ознайомлення з публікаціями щодо сутності проблеми;

- аналіз та осмислення вивченого, власного досвіду, самооцінка знань за проблемою; виявлення існуючих та необхідних умов для застосування ідеї, продумування її;

- формування педагогічних цілей застосування нової ідеї у процесі конкретної діяльності;
- переведення педагогічних цілей у навчальні завдання (стосовно навчального курсу, змісту програми, особливостей розвитку вихованців);
- розроблення і створення системи методики проведення різних форм навчальної діяльності;
- прогнозування навчальної діяльності;
- прогнозування навчальних досягнень;
- аналіз та корекція створеної технології.

Існують такі процеси трансформування педагогічної ідеї: виокремлення з інформаційного освітнього поля нової ідеї, її адекватне оцінювання, підвищення теоретичних знань з даної проблеми, аналіз умов, необхідних для її застосування, продуктивний синтез власного досвіду і цільового компоненту нової ідеї (інформативно-аналітичний); конкретизація цілей використання ідеї через формулювання дидактичних завдань та розробка і практична апробація технології її застосування, одержання прогнозованих результатів (організаційно-процесуальний) [5, с.45].

Педагогічні ідеї у контексті нашого дослідження мають трансформуватися в педагогічну технологію, означену поняттям «фребельпедагогіка».

Модернізація галузі дошкільної освіти потребує творчого використання педагогічної спадщини різних історичних епох і цивілізацій, їх переосмислення. Ми вивчаємо історію розвитку педагогічної думки через призму сприйняття життя і творчої діяльності найвидатніших постатей, що прославилися своїми досягненнями і внесли значний вклад у розвиток гуманістичної педагогіки, яка сприяла формуванню нового типу людської особистості. Німецький педагог першої половини ХІХ століття Фрідріх Фребель увійшов у історію педагогіки як педагог-гуманіст, видатний діяч у галузі дошкільного виховання, автор ідеї суспільного дитячого закладу [1, с. 6].

Педагогічні ідеї складають основи педагогічної науки, вони ґрунтуються на своєрідному синтезі теорії пізнання, логіки, психології і дидактики. Серед характерних особливостей педагогічної системи Ф. Фребеля слід виділити: обґрунтування засобів і методів виховання дітей дошкільного віку; розробка теорії гри та створення практичних посібників для дитячих ігор; організація закладу для виховання дітей та введення терміну «дитячий сад», як назви для закладу суспільного дошкільного виховання.

Метою виховання Ф.Фребель вважав розвиток природних здібностей дитини. Він наголошував, що виховання повинно керувати «саморозкриттям дитини», але, на думку вченого, саме розкриття неможливе без зовнішніх впливів, тому необхідні різноманітні засоби виховання й види діяльності, що і забезпечать розвиток здібностей, задатків та інтересів дитини [8, с.109].

У педагогічній системі Ф. Фребеля можна виділити три основних блоки.

У першому блоці розкрито механізм розумового розвитку дитини, розвитку свідомості і мислення індивідуума. Ф.Фребель формулює одне з центральних положень своєї педагогічної системи про те, що внутрішня і зовнішня складові індивіда можуть розвиватися тільки в тому випадку, якщо діяльність свідомості і душі (внутрішня складова) виявляється зовні (в природі), одночасно природа (зовнішня складова) виявляється всередині (в свідомості і душі), і, крім того, обидва вияви зв'язуються і узгоджуються між собою.

У другому блоці Ф.Фребель характеризує етапи, цілі й способи розумового розвитку дитини. Охарактеризувавши механізм розумового розвитку індивіда, Ф.Фребель намічає етапи розумового розвитку дитини і визначає у зв'язку з цим місце і функції навчання і научіння. Для цього він описує емпіричні вияви розумового розвитку, виділяючи чотири етапи.

Третій блок педагогічної системи Ф. Фребеля складає дидактичний матеріал, із яким повинна працювати дитина («дарунки Фребеля»). Розробляючи дидактичний матеріал, Ф.Фребель виходив із природних особливостей дітей дошкільного віку (рухливість, безпосередність, допитливість, прагнення до наслідування) і вважав, що для задоволення цих потреб необхідно організувати заняття з однолітками в дитячому садку [10].

Концептуальною основою фребелівської системи про виховання є закони виховання.

Першим законом виховання Ф.Фребель доводив, що «духовне вище за матеріальне, дух творить світ і матеріальний, і духовний». Педагог стверджував, що пізнання людиною світу і самопізнання відбувається через досвід, через два його види – зовнішній і внутрішній. Зовнішній – дотик до предметів оточуючого світу – дає людині знання речей, однак це знання не повне. Істинне знання світу відбувається лише тоді, коли зовнішній досвід пробуджує внутрішній [8, с. 116].

Другий закон виховання, за Ф.Фребелем, пов'язаний з ідеєю розвитку, еволюції. Він називав його законом розвитку за протилежністю і примиренням протилежностей. Ф.Фребель підтримує думку про нескінченність розвитку в природі й про розвиток людини впродовж усього її життя. Він висунув принцип розвитку як основний закон буття, розуміючи його як розвиток духу.

Рушійною силою розвитку Ф.Фребель уважав саморозвиток, закладений у природі й у людині, що ніби-то спонукає особистість до прояву себе в зовнішніх діях – зображувальних, пізнавальних, мовних та ін. За його твердженням, «розвиток – це безперервний процес прояву руху внутрішньої сили людини, в ході якого відображаються основні етапи духовного розвитку попередніх поколінь. Однак, розвиваючись, дитина повторює пройдене попередніми поколіннями не сліпо, а в творчій самодіяльності – у мовленні, малюнках, будіванні, іграх. Вона пізнає світ емпірично завдяки властивим їй рухам і органам чуття. Людина, стверджував педагог, є творча істота, а тому потрібно виховувати людину праці, справи, бо саме в діяльності й творчості гармонійно розвиваються і формуються сили й здібності»[8, с. 139].

Третім законом виховання Ф.Фребель уважав його природовідповідність, яку виводив з твердження про єдність і тотожність законів розвитку природи та людини. Тобто визначав дитину носієм вроджених ідей [8, с. 147].

На думку педагога, дитина народжується із зародками ідей, її діяльність зумовлена інстинктами і незалежна від оточення. Так, дитина наділена чотирма інстинктами: діяльності, пізнання, художнім і релігійним. За трактуванням Ф. Фребеля, інстинкт діяльності, активності – прояв у дитині єдиного творчого божественного начала. Інстинкт пізнання – закладене в людині прагнення пізнати внутрішню сутність усіх речей, тобто Бога. Інстинкт художній – здатність «перетворювати безформенні предмети у форми краси» [7, с. 307].

Мету і зміст діяльності дитини у спеціально створених суспільних закладах, які пропонував відкривати Ф.Фребель, та назвав «дитячим садком» визначено так: дітям даються знання, завдяки яким укріплюється їх тіло, вправляються почуття, розвивається розум; діти знайомляться з природою і людським світом, їм надається моральне, трудове, естетичне виховання. Таким чином, проголошувалося завдання всебічного розвитку дитини [7, с. 75].

Компонентами розробленої ним теорії дитячого садка стали:

- виховання дітей дошкільного віку у відповідній установі;
- підготовка дитячих «садивниць», спеціально підготовлених фахівців для роботи з дітьми;
- спеціалізоване періодичне видання для підтримки зв'язку між педагогами і батьками.

Основними видами діяльності дітей у дитячому садку Ф.Фребель визначає такі:

мовленнєва діяльність із використанням наочно-мовних вправ, «виділення одного предмета та множини, позначення множини предметів числом» (елементарна математична діяльність), виконання та створення пісень як засобу «догляду за внутрішнім, душевним життям», творча діяльність (малювання, спів, ліплення, конструкторські дії з кубиками, паличками, папером та ін.), рухливі ігри та гімнастичні вправи, слухання розповідей, прогулянки в природу [3, с. 32-33].

Ф.Фребель обґрунтував виховні можливості дитячих ігор і виокремив їхні види: ігри рухливі, пізнавальні, самостійні [4, с. 63].

Для Ф. Фребеля було важливим у вихованні, щоб три основні елементи існування дитини – творчість, почуття і думка – склали щось єдине, неподільне, щоб дитина проявляла дію, відчуття і мислення одночасно. У своїй методиці Ф. Фребель постійно підкреслює єднання між розумом і почуттям.

Одним із найважливіших питань, пов'язаних з організацією дитячого садка, Ф.Фребель вважав питання про підготовку педагога. Повага до особистості дитини, обережне ставлення до зростаючої дитячої душі, щира турбота про її фізичний, психічний, розумовий розвиток – ось головні вимоги до особистості вихователя. Водночас педагог – не лише доглядач за дітьми, він спрямовує розвиток малюка, відтак повинен мати ґрунтовну дидактико-методичну підготовку, добре знати вікові особливості дітей, враховувати їх індивідуальні прояви. Особливу увагу Ф.Фребель приділяв розвитку в педагогів здатності тонко відчувати та своєчасно реагувати на рухи душі дитини, допомагаючи розкритись найпотаємнішим рисам особистості [9, с. 189].

Отже, узагальнюючи викладені педагогічні ідеї Ф. Фребеля, вважаємо можливим введення в науковий обіг поняття «фребельпедагогіка», оскільки у створеній німецьким педагогом системі чітко визначено мету виховання дітей, зміст, принципи, методи і форми роботи з дітьми. Пропонуємо таке визначення.

Фребельпедагогіка – це цілісна система навчання і виховання дітей дошкільного віку в контексті педагогічної концепції Ф. Фребеля; розділ педагогічної науки про зміст, форми і методи розвитку, навчання та виховання, передачі соціального досвіду від педагога до вихованця. Предметом фребельпедагогіки є спеціально організована, цілеспрямована і систематична діяльність фахівця з формування людини, заснована на ідеях видатного німецького педагога Ф. Фребеля.

Подальше дослідження стосується дефініції «впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля». Висвітлення суті та структури впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля розпочнемо з уточнення поняття «впровадження», що використовуватиметься в роботі.

Аналіз наукової літератури свідчить, що для означення процесу, що розглядається, вживаються різні терміни: поширення, впровадження, використання, освоєння. Однак ці слова можуть нести різне термінологічне навантаження. Так, «поширення» досвіду – це дії організаційного характеру, спрямовані на популяризацію педагогічної ідеї. «Використання» означає добровільне втілення тих чи інших передових досягнень, котрі приносять користь навчально-виховній роботі. «Застосування чужого досвіду» – творчий процес, результатом якого є синтез особистих знань, умінь та навичок з тими, що пропонує передова технологія.

Термін «впровадження» відображає свого роду обов'язковість дій з реалізації певного наукового досвіду. Це передбачає вкорінення, закріплення досвіду в практичній діяльності педагогів. Коли провідна ідея досвіду засвоєна, перевага нового над існуючими методами і прийомами усвідомлена, є прагнення укорінити запозичуване у власну практику з метою її вдосконалення, то ці його дії також відповідають етимології терміну «впровадження». Після того як відбувся продуктивний синтез власного досвіду з передовим і педагог пересвідчився, що це має позитивні наслідки в роботі, впровадження поступово переростає у використання.

Переконаність у можливості і результативності вдосконалення навчально-

виховного процесу за рахунок впровадження педагогічних ідей – це перший крок до формування високої професійної майстерності.

Впровадження педагогічних ідей передбачає проведення такої роботи: вивчення і пропаганда досвіду педагогів-науковців, що знайшли оригінальне, продуктивне розв'язання тієї чи іншої проблеми педагогічної діяльності; поширення досвіду з конкретної проблеми; популяризація досвіду.

Отже, головним чинником у розвитку творчого ставлення педагогів до своєї роботи, підвищення рівня педагогічної майстерності є рівень впровадження певного педагогічного досвіду у масову практику навчальних закладів. Нашому дослідженню відповідає саме поняття «впровадження педагогічних ідей».

Інтенсивне реформування освіти в Україні зумовлює наполегливі пошуки шляхів трансформування освітнього процесу на гуманістичних засадах. Одним із проявів трансформування є педагогічні ідеї, що передбачають якісно нові перетворення як цілісного педагогічного процесу, так і його складових, що приводять до істотного підвищення його результативності. Тому основну ідею реформування системи освіти можна сформулювати таким чином: ефективність навчання може бути поліпшена завдяки проектуванню і поширенню інноваційних освітніх систем і технологій.

Таким чином, процес упровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля в дошкільному навчальному закладі розуміється нами як усвідомлення майбутніми вихователями алгоритму системи взаємопов'язаних дій, які полягають в аналізі цілей, можливостей; виборі форм, методів та засобів навчання, що забезпечують досягнення високої ефективності професійної діяльності.

В енциклопедичному словнику української мови термін «готовність» тлумачиться як «стан готовності, підготовка до чогось; стан, у якому все зроблено, підготовлено до чогось».

Поняття «готовність», згідно словникового трактування, означає: «приводити щось у придатний до вживання або використання стан; працювати над виконанням, здійсненням чого; розробляти дещо» [6].

Значення терміну «готовність» словник С. Ожегова тлумачить як «згоду робити що-небудь; стан, при якому все зроблено, все готово для чого-небудь», як «стан особистості, властивість, що сприяє накопиченню усього необхідного для діяльності»

Якості та стан особистості в психологічній теорії визначають ставлення особистості до того, що може задовольнити її потреби або перешкоджати цьому задоволенню. Тому готовність особистості до процесу діяльності в деяких випадках розглядається як сукупність відношень особистості до процесу діяльності, до результату, до себе, як до суб'єкту діяльності.

Слід зазначити, що в деяких випадках укладачі словникових джерел поняття «готовність» взагалі не розглядають або аналізують поруч зі словом «готовий».

Що ж стосується поняття «професійна готовність», воно також вживається в декількох значеннях або отожднюється з поняттям «професійна підготовка». При цьому ключовим виступає слово «підготовка» [6].

Огляд словникових джерел здійснено з метою більш точного і неупередженого підходу до осмислення проблеми готовності до педагогічної діяльності.

У дослідженні К. Дурай-Новакової професійна готовність визначається як активно – дієвий стан особистості, що забезпечує швидку адаптацію і використання в процесі практичної роботи отриманих у навчальному закладі знань і вмінь [60]. Аналізуючи структуру професійної готовності, науковець виділяє в ній п'ять компонентів: 1) мотиваційний (професійно важливі потреби, інтереси і мотиви педагогічної діяльності); 2) орієнтаційно-пізнавально-оцінювальний (знання змісту професії, вимог, професійних ролей, способів вирішення професійно-педагогічних завдань); 3) емоційно-вольової (почуття відповідальності за результати педагогічної діяльності, самоконтроль, уміння керувати діями, з яких складається виконання

професійних обов'язків педагога); 4) операційно-дієвий (мобілізація та актуалізація професійних знань, умінь і навичок, професійно – значущих властивостей особистості, адаптація до вимог професійних ролей і до умов педагогічної діяльності); 5) установочно-поведінковий («налаштування» на сумлінну працю) [2, с. 31].

У науковій та методичній літературі ми знаходимо різні підходи до визначення понять «готовність». Аналіз визначених наукових джерел дає змогу виділити три основні підходи: функціональний, особистісно-діяльнісний, культурологічний.

З позицій функціонального підходу обґрунтовують поняття «готовність», «готовність до діяльності» Д.Узнадзе, В.Маришук, визначають цей термін як особливий психічний стан суб'єкта. Вагомим означенням розуміння готовності є запропоноване Д.Узнадзе, оскільки дослідник трактує готовність як специфічний стан, що виникає в суб'єкті за присутності будь-якої потреби й ситуації її задоволення. Сутність даного поняття заключається в керівництві особистістю до певного виду діяльності. Керівництво діяльністю людини забезпечує стан готовності до діяльності та її цілеспрямованість. Настанову як готовність до діяльності науковець розпізнавав як цілісний стан суб'єкта. Д.Узнадзе розмежовував фіксовану і знакову настанови. Фіксовані настанови є важливим етапом в процесі педагогічної підготовки готовності студентів до професійної діяльності. Фіксована настанова – це установка, що закріпилася в результаті низки настановних дослідів, це частина більш загальних явищ, тобто настанова як універсальний стан готовності до певної активності [2, с. 32]. Вчений Д.Узнадзе вважає систему фіксованих настанов сформованою на основі інтеграції індивідуального і суспільного досвіду особистості.

Означення даного поняття та його характеристики у подібному контексті розглядається у дослідженнях В.Маришука. У його трактуванні настанова – це «попередня підготовленість до вибірної активності, до визначеної діяльності, залежної від відповідної потреби і ситуаційних факторів».

Автор має власний погляд на такі поняття: смислові настанови, що відображають ставлення до діяльності та мають особистісний зміст; цільові настанови, що виявляються у прагненні до досягнення визначеної мети; операційні настанови, що залежать від ситуації і беруть участь в обслуговуванні виконуваної діяльності, прогнозуванні її динаміки на основі минулого досвіду.

У процесі роботи над важливою та актуальною проблемою нашого дослідження вагомим є висновок про те, що формування психологічної настанови на певні ціннісні орієнтації визначає наступне ставлення до цих цінностей. В.Маришук визначає актуальність та необхідності своєчасного формування і зміцнення настанов, оскільки вони сприяють усвідомленню потреби й мотиву діяльності. Багаторазова повторюваність дій стимулює формування необхідних навичок і впевненості в успішному досягненні мети. Відповідно до цього положення, вважаємо за необхідне регулярно звертати увагу майбутніх фахівців до значимості формування професійної готовності для майбутньої професійної діяльності.

В.Крутецький у своїх дослідженнях розуміння готовності окреслював як синтез властивостей особистості, що визначають її придатність до діяльності. Цей синтез властивостей особистості передбачає: активне позитивне ставлення до діяльності, стійкі інтелектуальні почуття, сприятливий психічний стан, певний фонд знань, умінь, навичок у відповідній галузі, придатність до конкретної діяльності.

О.Пуні визначає готовність як цілісний прояв індивідуума, як цілісну динамічну систему елементів. Вчений структуру готовності аналізує як пізнавальні, вольові й емоційні характеристики. Готовність до діяльності, на думку О.Пуні, це своєрідний психічний стан особистості, для якого характерні: усвідомлена мотивація, цілеспрямоване бажання досягти результату, впевненість у своїх силах та можливостях.

Отже, аналізуючи наукову літературу, можна простежити шлях розвитку поняття, що є не тільки як психічним станом (активністю), а й синтезом психічного

стану і якостей особистості, як результат підготовки.

Готовність до діяльності розуміється як функція психіки, як психічний стан суб'єкта, як процес і результат формування настанов особистості, що проявляються в її активності.

Отже, готовність до впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля – активно-дієвий стан особистості, яка підготовлена до ефективної професійної діяльності з впровадження педагогічних ідей Ф. Фребеля в освітньому процесі дошкільного навчального закладу та прагне її здійснювати.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисова З. Фрідріх Фребель – засновник ідеї дитячого садка: (220 років від дня народження та 150 років від дня смерті) / Зоя Борисова // Дошкільне виховання. – 2002. – № 12. – С. 5-7.
2. Дурай-Новакова К. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. пед. наук / Катерина Дурай-Новакова. – М., 1983. – 60 с.
3. Каташинська І. Концепція гри у педагогічній системі Ф.Фрєбеля / Іванна Каташинська // Рідна школа. – 2004. – № 7/8. – С. 62 – 65.
4. Ключнікова Т. А. Особливості виховання дітей дошкільного віку у Фребелівському сирітському будинку швейцарського міста Бургдорф / Тетяна Андріївна Ключнікова // Інтеграція сучасних освітніх систем Європи та світу в контексті впровадження педагогічних ідей Ф.Фрєбеля: зб. матеріалів міжн. наук.-прак. семінару (Херсон, 22 березня 2012 р.). – Херсон, 2012. – С. 24 – 28 с.
5. Набока Л. Поширення педагогічних ідей в системі післядипломної освіти / Л. Набока, Л. Калініна // Освіта на Луганщині. – 2000. – № 2. – С. 42-47.
6. Петухова Л. С. Новітні підходи до формування професійних компетенцій майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти / Любов Євгенівна Петухова // Початкова школа. – 2007. – № 3. – С. 1 – 3.
7. Фребель Фридрих. Педагогические сочинения / Перевод с немецкого Н. Н. Соколова. – Москва, 1913. – Том II. Детский сад. (Детские игры. Устройство детского сада) – 581 с.
8. Фребель Ф. Педагогические сочинения / Перевод с нем. И. Городецкого; Под ред. Д. Королькова. – Изд. 2-е. – М. : Изд. К. Тихомирова, 1913. – Т. I. Воспитание человека. – 359 с.
9. Хрестоматия по истории зарубежной дошкольной педагогики : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «Дошк.педагогика и психология» / Сост. Н. Б. Мчелидзе и др. – 2-е изд., доп. – М. : Просвещение, 1986. – 464 с.
10. Педагогическая деятельность и теория Фридриха Фребеля. [Электронный ресурс] / Сергей Александрович Жданов. – Режим доступа : <http://www.gala-d.ru/parts/1086-part5.html>

Рецензент: д.п.н., проф., зав.кафедри педагогіки початкового навчання факультету дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету Андрієвський Б.М.

Дані про автора:

Анісімова Олена Едуардівна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Херсонського державного університету.

ДОМАШНЯ АДРЕСА: 73000 м.Херсон, вул. Бойко, 187, кв. 23

Тел.дом.: (0552) 37-77-25, тел.моб.: 0990224295, e-mail: anisimova_7@ukr.net